

การตั้งครรภ์ : การรับรู้และความหมาย

คนในสมัยโบราณเชื่อกันว่า เมื่อสตรีขาดประจำเดือนภายหลังจากมีเพศสัมพันธ์นั้นหมายถึงการตั้งครรภ์ได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว แต่การมีเพศสัมพันธ์มีได้นำไปสู่การตั้งครรภ์เสมอไป การตั้งครรภ์จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อวิญญาณมาจุติขึ้นในร่างกายของสตรี หรือพระเจ้าเป็นผู้กำหนด (Oswalt, 1988) แต่ในทางการแพทย์ได้อธิบายการตั้งครรภ์ไว้ ดังนี้

การตั้งครรภ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงทางชีววิทยาเริ่มตั้งแต่การปฏิสนธิ การฝังตัวของไข่ที่ถูกผสมแล้ว และระบบอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์และการคลอด เจือจันท์ เรืองศรี (2533) ได้อธิบายความหมายของสตรีมีครรภ์ไว้ว่า สตรีมีครรภ์หมายถึง สตรีที่อยู่ในสภาวะเริ่มต้นตั้งแต่มีการปฏิสนธิและการเจริญเติบโตของทารกเกิดขึ้นในโพรงมดลูกในระยะเวลาประมาณ 40 สัปดาห์ หรือ 280 วัน ปกติจะถือว่าสตรีที่ตั้งครรภ์ 40 ± 2 สัปดาห์ เป็นสตรีที่ตั้งครรภ์ครบกำหนด

ส่วนในบทนี้ผู้วิจัยจะอธิบายถึงสตรีรับรู้ว่าคุณเองตั้งครรภ์ได้อย่างไร และเมื่อมีการตั้งครรภ์เกิดขึ้นสตรีจะอธิบายความหมายของการตั้งครรภ์เกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง โดยศึกษาเจาะลึกในกลุ่มสตรีหลังคลอดเพราะเป็นกลุ่มที่เพิ่งผ่านการตั้งครรภ์มาอย่างสมบูรณ์ ซึ่งการรับรู้การตั้งครรภ์และการให้ความหมายของการตั้งครรภ์ที่สตรีอธิบายนี้มีความเกี่ยวเนื่องมาจากประสบการณ์เดิมและบริบทของสตรีในขณะที่ตั้งครรภ์ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติตัวต่อไป

5.1 การรับรู้ว่าคุณเองตั้งครรภ์

จากการศึกษา พบว่า สัญญาณที่แสดงถึงการตั้งครรภ์ ที่สตรีทุกกลุ่มรู้จักกันแพร่หลาย ได้แก่ การขาดประจำเดือน บางรายอาจสังเกตอาการแพ้ท้องร่วมด้วย เช่น อาการคลื่นไส้ อาเจียน เหม็นเบื่ออาหาร เหนื่อยอ่อนเพลีย วิงเวียนศีรษะ นอกจากนี้สตรีบางรายยังสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอื่น ๆ เช่น เต้านมตึงคัด คลำได้ก้อนที่หน้าท้อง และรู้สึกเด็กดิ้น

การวินิจฉัยการตั้งครรภ์ในสมัยก่อน คือ สมัยเมื่อแม่ใหญ่ตั้งครรภ์ แม่ใหญ่จะรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์โดยสังเกตอาการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ ส่วนในกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ การฝากครรภ์และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพเริ่มเข้ามามีบทบาทในชุมชนมากขึ้น ดังนั้น การวินิจฉัยการตั้งครรภ์นอกจากจะใช้ภูมิความรู้ของคนในชุมชนแล้ว สตรีเริ่มมีความวิตกกังวลว่าสัญญาณการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาจเป็นอาการผิดปกติหรือการเจ็บป่วย ดังนั้น ถ้าได้รับการตรวจและยืนยันจากแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จะทำให้แน่ใจและสบายใจขึ้น

ในกลุ่มสตรีมีครรภ์และสตรีหลังคลอด สภาพทางสังคมได้เปลี่ยนไป สตรีต้องรับบทบาททางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น โดยการออกทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เข้าครอบครัว นอกจากนี้สตรียังคงได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และจากสื่อต่าง ๆ แพร่หลายยิ่งขึ้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสตรีหลังคลอด 37 คน พบว่า การรับรู้ว่าคุณเองตั้งครรภ์ของสตรีแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

5.1.1 รู้ด้วยตนเอง

สตรีที่วินิจฉัยการตั้งครรภ์ได้ด้วยตนเองมีจำนวน 19 คน มักเป็นสตรีที่วางแผนการตั้งครรภ์ไว้ล่วงหน้า และ/หรือเคยมีประสบการณ์ในการตั้งครรภ์มาก่อน ตลอดจนมีประวัติประจำเดือนสม่ำเสมอ สตรีกลุ่มนี้จะวินิจฉัยการตั้งครรภ์ของตนเองได้เร็ว ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอดว่า

"ตั้งใจจะมีลูกอยู่แล้วพอประจำเดือนขาดเดือนแรกก็รู้เลย"

(Id14-22-11)

ส่วนมากการขาดประจำเดือนในเดือนแรก จะเป็นเพียงสัญญาณเตือนให้สตรีรู้ว่าการตั้งครรภ์อาจจะเริ่มขึ้นเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้แน่ใจว่าตนเองตั้งครรภ์ สตรีจะรอคอยเพื่อสังเกตการขาดประจำเดือนในเดือนต่อไปอีก ถ้าประจำเดือนในเดือนที่ 2 ไม่มาอีก แสดงว่าตั้งครรภ์แน่นอน ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"เมนส์ไม่มา จาเมนส์อย่างเดียว เดือนแรกกินข้าวได้น้อยก็เพียงแต่สงสัย
(ว่าตั้งครรภ์) พอเดือนที่สองเมนส์ไม่มาอีกก็แน่ใจว่าตั้งท้อง"

(Id33-21-11)

ในรายที่เคยมีประสบการณ์ในการตั้งครรภ์มาก่อน แม้จะสังเกตพบว่าประจำเดือนขาดและมีอาการแพ้ท้องร่วมด้วยในเดือนแรก แต่สตรีก็ยังไม่แน่ใจว่าตนเองตั้งครรภ์ สตรี

จะใช้ประสบการณ์เดิมในการดูแลตนเองไปก่อน และรอคอยสังเกตการตั้งครรภ์ โดยการคลำหน้าท้อง สตรีที่มีประสบการณ์ในการตั้งครรภ์รับรู้ว่าเมื่อตั้งครรภ์ครบ 3 เดือน จะสามารถคลำได้ก่อนที่หน้าท้อง ซึ่งแสดงว่าทารกได้เจริญเติบโตจนสามารถคลำได้แล้ว ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"แน่ใจว่าท้องช่วงท้องได้ 3 เดือน เพราะถ้าท้อง 3 เดือนแล้วจะคลำได้ก่อน สังเกตง่าย"

(Id13-22-11)

5.1.2 หมอบอก

ในสมัยก่อนการวินิจฉัยการตั้งครรภ์มักใช้ประสบการณ์เดิมของผู้รู้ เช่น แม่ใหญ่ช่วยยืนยันการตั้งครรภ์ของลูกหลาน แต่ปัจจุบันการแพทย์ได้เจริญก้าวหน้า แพทย์สามารถวินิจฉัยการตั้งครรภ์โดยการตรวจทางห้องปฏิบัติการ นอกจากนี้อาการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์แพทย์ก็สามารถวินิจฉัยแยกโรคได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงตามปกติ หรือเป็นความผิดปกติอย่างอื่น ดังนั้น ในปัจจุบันแม้ว่าสตรีจะสังเกตพบว่าตนเองขาดประจำเดือน หรือมีอาการแพ้ท้องร่วมด้วย สตรีก็ยังไม่แน่ใจว่าตนเองตั้งครรภ์ สตรีบางรายเกรงว่าอาการเหล่านี้อาจเป็นความผิดปกติ หรืออาการแสดงของโรคอื่น ๆ ดังนั้น ถ้าได้รับการตรวจและยืนยันจากแพทย์ว่าเป็นอาการแสดงของการตั้งครรภ์ สตรีจึงจะแน่ใจว่าตนเองตั้งครรภ์ ซึ่งในการศึกษานี้พบจำนวน 14 คน ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"เดือนแรกไม่มีอาการแพ้ คิดว่าเดือนแรกประจำเดือนขาดเฉย ๆ แต่ไม่ท้องเดือนที่ 2 ประจำเดือนก็ยังไม่มาแล้วเริ่มมีอาการปวดหัว เบื่ออาหาร วิงเวียน กินอะไรลงไปก็อาเจียน จึงรีบมาหาหมอ หมอก็บอกว่าท้อง"

(Id18-22-11)

ในสตรีที่เคยคุมกำเนิดชั่วคราว เช่น รับประทานยาคุมกำเนิด ฉีดยา หรือใส่ห่วงอนามัย มักจะเข้าใจว่าเมื่อหยุดคุมกำเนิดแล้ว ผลของการคุมกำเนิดไว้นาน ๆ จะทำให้การตั้งครรภ์ครั้งต่อไปล่าช้ากว่าปกติ ดังนั้น ถึงแม้จะมีอาการแสดงที่น่าเชื่อถือได้ว่าเป็นการตั้งครรภ์ แต่สตรีก็เพียงแต่สงสัยว่าตนเองอาจจะตั้งครรภ์เท่านั้น สตรีจะแน่ใจก็ต่อเมื่อได้รับการตรวจและยืนยันจากแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"แพ้ท้องอยู่เดือนหนึ่งเป็นลมแล้วก็อาเจียน แต่ยังไม่แน่ใจว่าตั้งท้องเพราะ
บางคนบอกว่าเพิ่งจะเอาห่วงอนามัยออกไม่น่าจะท้องเร็ว บางคนบอกว่าใส่ห่วง
มาหลายปีขาดประจำเดือนก็อาจจะไม่ท้องก็ได้ ฉันมาตรวจกับหมอจึงแน่ใจ"

(Id28-21-11)

ในสตรีที่ยังไม่พร้อมจะมีบุตร เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจยังไม่ดีพอ ตั้งครรภ์
นอกสมรส สตรีกลุ่มนี้จะมารับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์เพื่อให้แน่ใจว่าตนเองตั้งครรภ์ เพื่อใช้เป็น
ข้อมูลในการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ตัดสินใจทำแท้ง ดังคำบอกเล่าของ
สตรีหลังคลอด ว่า

"ประจำเดือนขาดมา 4 เดือน ไม่มีอาการแพ้จึงมาตรวจ หมอบอกว่าตั้งท้อง
ฉันถามแผนว่าจะให้เอาออกไหม แผนบอกว่าเขาอยากมาเกิดกับเรา มันจะบาป
แต่ฉันคิดว่ายังไม่พร้อมฐานะยังไม่ดีพอ ยังไม่มีเงินเก็บ"

(Id06-12-01)

5.1.3 สามีหรือคนใกล้ชิดบอก

สตรีที่ยังไม่พร้อมที่จะมีบุตร เช่น มีบุตรแล้วหลายคน หรือสตรีที่ต้องทำงานนอก
บ้านเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว สตรีเหล่านี้จะให้ความสนใจต่อการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของ
ร่างกายอย่างมาก ดังนั้น แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในร่างกาย เช่น ขาดประจำเดือน
วิ่งเวียน เบื่ออาหาร สตรีจะพยายามปฏิเสธว่ามีอาการของการตั้งครรภ์ เพราะเกรงว่า
การตั้งครรภ์จะมีผลกระทบต่อการทำงาน สตรียังคงทำงานต่อไปจนกระทั่งมีอาการแสดงอื่น ๆ
ปรากฏออกมาให้คนใกล้ชิด เช่น สามี แม่ เพื่อนร่วมงานได้สังเกตเห็นและชักชวนให้ไปตรวจ
การตั้งครรภ์ สตรีจึงยอมทำตามคำแนะนำ ในการศึกษานี้มีจำนวน 4 คน ดังคำบอกเล่าของ
สตรีหลังคลอด ว่า

"ท้องนี้แผนเป็นคนบอกว่ามีท้อง เขาสังเกตว่าฉันมักจะหงุดหงิดโมโหง่าย บ่น
เก่งด่าเก่ง เขาจึงบอกว่าอาการอย่างนี้สงสัยจะมีท้องนะนี่ ฉันก็บอกว่าไม่ใช่นะ
ประจำเดือนมันก็มาเลย ๆ เขาจึงบังคับให้มาหาหมอ หมอก็บอกว่าท้อง"

(Id08-21-13)

แม้ว่าสตรีกลุ่มนี้จะรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ครั้งแรกจากสามี หรือคนใกล้ชิดบอก
แต่ก็เป็นเพียงการสงสัยหรือคาดการณ์ว่าอาจจะตั้งครรภ์ สตรีจะรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์แน่นอนก็ต่อ

เมื่อได้รับการตรวจและยืนยันจากแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอีกครั้ง แต่การสนใจและสังเกตการตั้งครรภ์จากสามีหรือคนใกล้ชิด จะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้สตรียอมรับการตั้งครรภ์ และมาฝากครรภ์เร็วขึ้น

5.2 การทำความเข้าใจการตั้งครรภ์

ความหมายการตั้งครรภ์หรือการรับรู้การตั้งครรภ์ เป็นการแสดงความรู้สึกรู้สึกคิดเห็น และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ จากบทบาทและสถานะภาพของ "แม่มา" ในสมัยก่อนแม่ใหญ่ได้แสดงความหมายการตั้งครรภ์ว่าเป็นหน้าที่ของผู้หญิงหรือ "เมีย" ดังนั้น ผู้หญิงจะต้องประคับประคองการตั้งครรภ์ให้ดำเนินไปพร้อม ๆ กับการทบทวนบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ในขณะเดียวกันสังคมวัฒนธรรมอีสานยังคงถือว่าการตั้งครรภ์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตอีกช่วงหนึ่งเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงในช่วงชีวิตอื่น ๆ เช่น การเกิด การแต่งงาน การคลอด เป็นต้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของแต่ละช่วงชีวิตจึงมักจะมีพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพื่อแสดงให้รับรู้ว่าคุณนั้นได้เข้าสู่บทบาทและสถานะภาพใหม่ที่สมบูรณ์แล้ว และเป็นการส่งเสริมให้เกิดแต่สิ่งที่ดีงามหรือเป็นสิริมงคลในชีวิต

จากการศึกษา พบว่า สตรีหลังคลอดได้ให้ความหมายการตั้งครรภ์ แตกต่างกันไปตามใบประกอบภาระ ความคาดหวัง และอิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรม ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะอธิบายความหมายการตั้งครรภ์ตามการรับรู้ของสตรี ข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสตรีหลังคลอด 37 คน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เพิ่งผ่านการตั้งครรภ์มาอย่างสมบูรณ์ ดังนี้

5.2.1 การตั้งครรภ์เป็นสัญลักษณ์ของการเป็นผู้หญิงอย่างสมบูรณ์

สิ่งที่สตรีและครอบครัวคาดหวังไว้หลังชีวิตการแต่งงาน คือการมีบุตรไว้สืบสกุล สตรีที่มีบุตรช้าจะกลัวการเป็นหมันมากที่สุด ดังนั้น เมื่อรู้ว่าการตั้งครรภ์สิ่งที่สตรีแสดงออกมา คือความรู้สึกดีใจ เพราะการตั้งครรภ์แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้หญิงและเป็นภรรยาที่สมบูรณ์ ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"ดีใจเพราะแต่งงานมา 3 ปีไม่เคยกินยาคุมแต่ก็ไม่มีลูก ฉันกลัวจะเป็นหมัน"

(Id03-32-04)

5.2.1 การตั้งครรภ์เป็นการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ผู้ใหญ่

เมื่อรู้ว่าการตั้งครรภ์ สตรีแสดงความรู้สึกว่า การตั้งครรภ์ถือเป็นความรับผิดชอบ

ของสตรีต่อชีวิตาหมที่อยู่ในครรภ์ ดังนั้น สตรีจึงเปลี่ยนบทบาทาหมที่แตกต่างไปจากเดิม คือมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวมากขึ้น และเริ่มสมมุติบทบาทการเป็นมารดา

"ชีวิตเปลี่ยนไป เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีความรับผิดชอบสูง"

(Id06-12-01)

5.2.3 การตั้งครรภ์เป็นสถานการณ์พิเศษทางบวกที่ได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

ขณะตั้งครรภ์ สตรีมีความรู้สึกว่าได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากสามีและจากมารดามากยิ่งขึ้น ความเอาใจใส่ที่สามีและมารดาแสดงออกมาจะเป็นไปในรูปแบบของการช่วยเหลือทำงานบ้าน การซื้อหาอาหารที่เป็นประโยชน์มาห้รับประทาน ท้าให้สตรีเรียนรู้ว่าการตั้งครรภ์เป็นสถานการณ์ที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ ดังนั้น สตรีจึงให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อการตั้งครรภ์ของตนเองด้วย ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"ช่วงนี้ต้องทุกคนให้ความเอาใจใส่ เรื่องการอยู่การกินก็ดีขึ้นกว่าเดิม"

(Id17-22-01)

5.2.4 การตั้งครรภ์เป็นสถานการณ์วิกฤติที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

สตรีที่มีประสบการณ์การเจ็บป่วยก่อนตั้งครรภ์ ดังนั้น ขณะตั้งครรภ์จึงมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยมากขึ้น ด้วยเกรงว่าการตั้งครรภ์จะทำให้การเจ็บป่วยที่เป็นอยู่นั้นกำเริบหรือทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นจนไม่สามารถรักษาให้หายได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมารดาและทารกในครรภ์ ฉะนั้นความรู้สึกที่สตรีแสดงออกมาจึงเป็นเรื่องของการเจ็บป่วยและสุขภาพเปลี่ยนไปในทางลบ ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"ไม่สบายอยู่ก่อนแล้ว พอตั้งท้องก็กินไม่ได้นอนไม่หลับ คิดมาก เกรงว่าจะไม่สบายไปเลย กลัวไม่หาย"

(Id02-21-11)

5.2.5 การตั้งครรภ์เป็นเครื่องถ่วง

สตรีที่มีบุตรแล้วหลายคน สตรีที่ต้องประสบกับความยุ่งยากหารายได้เข้าครอบครัว เมื่อรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ ความรู้สึกต่อการตั้งครรภ์จะเป็นความวิตกกังวลว่าการตั้งครรภ์จะเป็นอุปสรรคต่อการหารายได้ การคลอดและการเลี้ยงดูบุตรจะทำให้เพิ่มภาระการใช้จ่ายในครอบครัวมากขึ้น ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"เมื่อรู้ว่าตั้งท้องรู้สึกธรรมดา คิดว่าสมัยนี้หากินลำบาก ร้อยอย่างนี้เอาแค่ 2 คนก็น่าจะพอแล้ว"

(Id05-32-15)

สตรีจะมีความรู้สึกคาบเกี่ยวระหว่างการยอมรับ และการปฏิเสธการตั้งครรภ์ และใช้เวลาช่วงหนึ่งในการตัดสินใจว่าจะทำแท้งหรือจะตั้งครรภ์ต่อไป นอกจากนี้มีสตรีหลังคลอดที่เป็นมารดาวัยรุ่น ซึ่งขณะตั้งครรภ์ต้องรับบทบาทหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ได้แก่บทบาทการเป็นลูก บทบาทพี่สาวที่ต้องดูแลน้อง ๆ อีก 5 คน บทบาทภรรยา และบทบาทหารรายได้เข้าครอบครัว แม้ว่าสตรีจะฝากครรภ์แต่เนิ่น ๆ แล้ว แต่ก็ไม่สามารถที่จะรับบทบาทการตั้งครรภ์และบทบาทมารดา จึงพยายามทำให้ทารกแท้งออกมา ดังคำบอกเล่าว่า

"ตอนแรกคิดอยากจะฆ่าออก ซื้อมาต้องเหล้ามากินแล้วแต่ไม่ออก"

(Id34-22-03)

5.2.6 การตั้งครรภ์เป็นความอับอาย

สตรีตั้งครรภ์นอกสมรส เมื่อรู้ว่าตั้งครรภ์ความรู้สึกที่แสดงออกมาจะเป็นความตกใจ วิดกกังวล กลัวคนรักไม่รับผิดชอบ กลัวแม่รู้ รู้สึกอายที่จะต้องเปิดเผย ดังนั้น สตรีจะปิดเรื่องการตั้งครรภ์ไว้เป็นความลับ บุคคลที่สตรีจะปรึกษาเป็นคนแรก คือคนรักและเพื่อนสนิท หากไม่สามารถแก้ปัญหาได้จึงจะตัดสินใจบอกแม่ ดังนั้นแม่จึงมีส่วนอย่างมากต่อการตัดสินใจของสตรีที่จะสิ้นสุดการตั้งครรภ์โดยการทำแท้ง หรือจะตั้งครรภ์ต่อไป

"กังวลกลัวแม่รู้ ท้อง 4 เดือนจึงตัดสินใจบอกแม่ แม่ไม่ยอมยกให้เอาไว เพราะยังเรียนหนังสือ"

(Id27-12-02)

5.2.7 การตั้งครรภ์เป็นการสนองความต้องการและทำตามสิ่งที่ตั้งใจไว้

ภายหลังการแต่งงาน สามีภรรยาจะวางแผนเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ต้องการให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่จะสามารถเลี้ยงดูบุตรได้ ดังนั้นภรรยาจึงมีหน้าที่ตั้งครรภ์และคลอดบุตรให้ได้ครบตามจำนวนที่ครอบครัวคาดหวังไว้ ความรู้สึกต่อการตั้งครรภ์หลังจึงเป็นเพียงความรู้สึกที่ได้รับการสนองตอบต่อความต้องการและได้ทำตามสิ่งที่ตั้งใจไว้ ดังคำบอกเล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"รู้สึกเฉย ๆ เพราะอยากได้อยู่แล้ว ให้ครบ 4 คน" (Id32-21-12)

5.2.8 การตั้งครรภ์เป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ

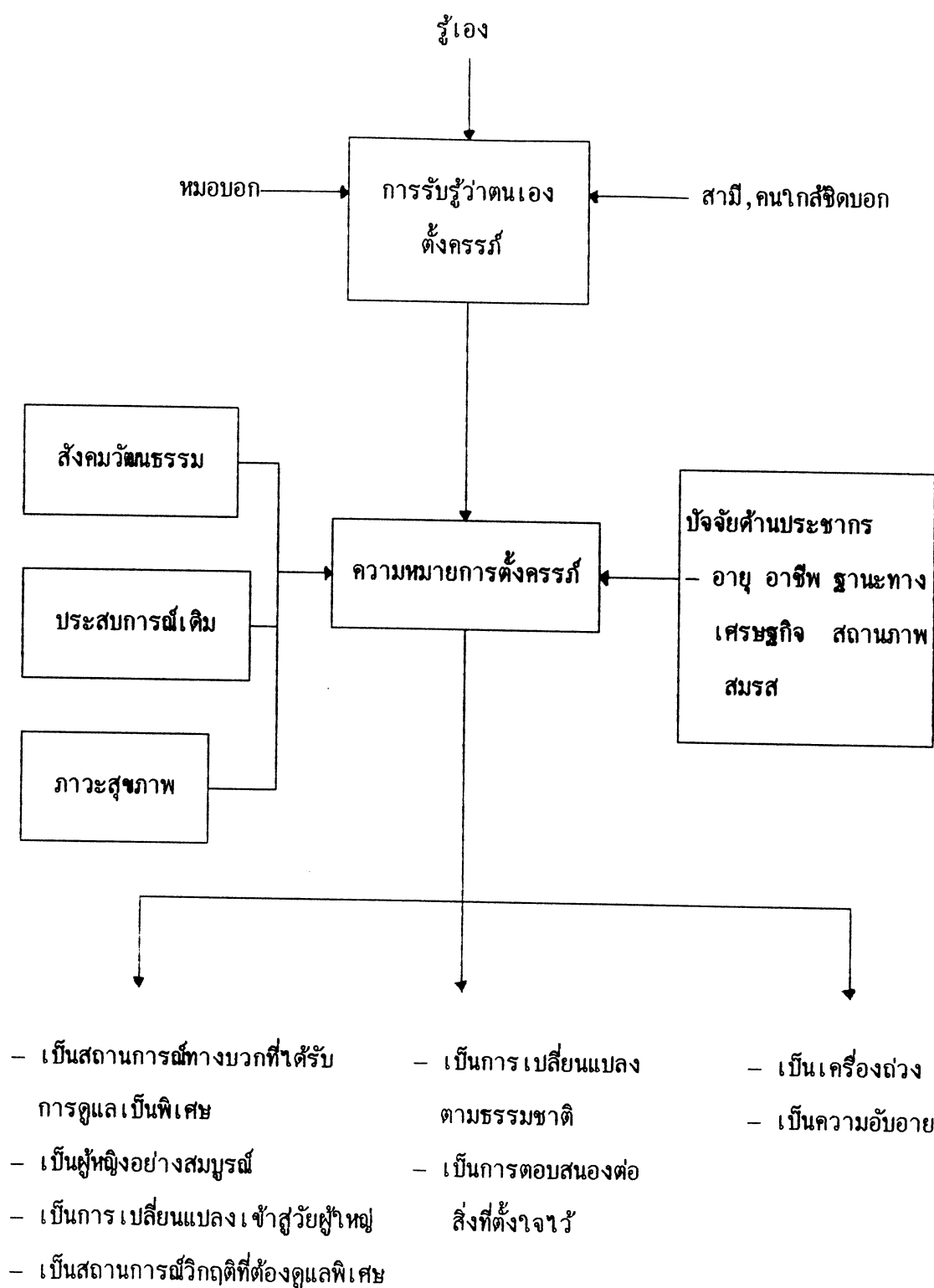
สตรีที่ไม่เคยประสบความยุ่งยากในการตั้งครรภ์ หรือไม่เคยเห็นการตั้งครรภ์ ที่มีภาวะแทรกซ้อน ประกอบกับขณะตั้งครรภ์นี้สตรีไม่มีอาการผิดปกติใด ๆ ดังนั้น สตรีจึงมีความ คิดเห็นว่าชีวิตขณะตั้งครรภ์กับก่อนตั้งครรภ์ไม่แตกต่างกัน สตรียังคงทำงานได้เหมือนเดิม และ ดำเนินชีวิตไปตามปกติ โดยไม่มีกิจกรรมอะไรที่จำเป็นต้องทำเป็นพิเศษสำหรับการตั้งครรภ์ ดังคำบอก เล่าของสตรีหลังคลอด ว่า

"ไม่รู้สิกว่าในตัวเรามีอะไรเปลี่ยนไป ทำงานได้เหมือนเดิมอย่างคนธรรมดา
ทั่วไปที่ตั้งท้อง"
(Id30-22-05)

สรุป

จะเห็นว่าสตรีให้ความสำคัญการตั้งครรภ์ทั้งที่เป็นความหมายเชิงบวก ไปจนถึงความ หมายเชิงลบ สตรีที่ให้ความสำคัญการตั้งครรภ์เชิงบวก จะรับรู้ว่าการตั้งครรภ์เป็นสถานการณ์ ที่ต้องดูแลพิเศษ ดังนั้นสตรีจะให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อการตั้งครรภ์ ตลอดจนปรับเปลี่ยน แผนการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์แตกต่างไปจากเดิม ส่วนสตรีที่ให้ความสำคัญ การตั้งครรภ์เชิงลบ เช่น การตั้งครรภ์เป็นเครื่องถ่วง การตั้งครรภ์เป็นความอับอาย ความ รู้สึกนี้จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และจะรุนแรงในช่วง 3-4 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ ช่วงนี้ จะอยู่ระหว่าง การตัดสินใจจะแท้งหรือจะตั้งครรภ์ต่อไป แต่เมื่อสตรีรู้สึกดีขึ้น ความ คิดเห็นเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ว่าเป็นเครื่องถ่วงหรือความอับอายจะเบาบางลง เพราะสตรีเริ่ม รับรู้ว่าการทานครรภ์เป็นอีกชีวิตหนึ่งที่ต้องการการดูแลจากมารดา ถ้าสตรีได้รับการเอาใจใส่ จากคนใกล้ชิด จะทำให้สตรียอมรับการตั้งครรภ์และเอาใจใส่ต่อการทานครรภ์ด้วย ดังนั้น ความหมายการตั้งครรภ์จึงสามารถแปรเปลี่ยนไปได้ตามสถานการณ์รอบตัวที่เปลี่ยนแปลงไป

ความหมายการตั้งครรภ์เป็นความรู้สึก ความคิดเห็น และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการ ตั้งครรภ์ ที่สตรีรับรู้และแสดงออกมา ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกหล่อหลอมและเรียนรู้จากสังคม วัฒนธรรม และประสบการณ์เดิม นอกจากนี้ปัจจัยด้านประชากรได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัว สถานภาพสมรส อายุหรือภาวะ อาชีพ และปัจจัยด้านภาวะสุขภาพ ก็มีอิทธิพล ต่อการให้ความสำคัญการตั้งครรภ์ด้วย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความหมายการตั้งครรภ์